

УДК 811.161.2-047.23:376-054.62

<http://orcid.org/0000-0002-3587-4483>

**ПІДХОДИ ТА ПРИНЦИПИ
ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ
У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Костюк С.С. (Кривий Ріг)

У статті проаналізовано вимоги сучасної освіти до формування україномовної особистості студентів-іноземців. Обґрунтовано необхідність запровадження підходів (особистісно орієнтований, компетентнісний, комунікативний, міжкультурний) та принципів (загальнодидактичні, методичні та специфічні) у процес навчання української мови задля створення ефективних умов навчання студентів-іноземців, розв'язання професійних завдань на основі отриманих знань, умінь та навичок, формування компетентностей (стратегічна, мовна, мовленнєва, комунікативна, міжкультурна), необхідних для формування особистості, здатної до діалогу культур.

Ключові слова: компетентність, міжкультурна комунікація, навчання української мови, підходи, принципи, студенти-іноземці.

© Костюк С.С., 2018

Костюк С.С. Подходы и принципы формирования компетентностей межкультурной коммуникации иностранных студентов в процессе обучения украинскому языку. В статье проанализированы требования современного образования к формированию украиноязычной личности студентов-иностранцев. Обоснована необходимость внедрения подходов (личностно-ориентированный, компетентностный, коммуникативный, межкультурный) и принципов (общедидактические, методические, специфические) в процесс обучения украинскому языку с целью создания эффективных условий обучения студентов-иностранцев, решения профессиональных задач на основе полученных знаний, умений, навыков, формирования компетентностей (стратегическая, языковая, речевая, коммуникативная, межкультурная), необходимых для формирования личности, способной к диалогу культур.

Ключевые слова: компетентности, межкультурная коммуникация, обучение украинскому языку, подходы, принципы, студенты-иностранцы.

Kostiuk S. S. Approaches and principles of foreign students' intercultural competences development in the process of Ukrainian language teaching. The extension of economic relations, demographic mobility and common information space facilitate contacts between representatives of different cultures. Intercultural communication, which comprises all spheres of life, depends on how problems of the intercultural interaction training will be solved in the system of higher education.

The analysis of scientific literature shows that the choice of approaches, principles to the Ukrainian language training of foreign citizens is determined by its key functions: to be the most important means of communication, cognition and influence and form developed, socially active personality that is able to communicate in various types of speech activity, keep to standards and rules of linguistic behavior of certain society representatives, relies on information about the level of individual's development, cultural and social peculiarities and differences. It's necessary to take into account socio-cultural differences of other people in the process of intercultural communication. Therefore, Ukrainian language training of foreign students by introducing cultural material, development of skills, which allow them to adapt to another cultural environment, successfully operate in personal and professional spheres, is a primary goal.

Current approaches and principles of language learning have been examined in the article. It has been determined that person-centered, competency-based, communicative and intercultural approaches as well as principles of predominance of problem cultural tasks, cultural variability, and cultural opposition promote competences development, self-realization and quality of professional training.

So, the aim of language training of foreign students is the competences development which are necessary for their harmonious coexistence in a “foreign” society, since knowledge and skills of Ukrainian language and culture, the ability to determine the differences that impede understanding during the communication, the automation of communication skills for specific situations. The latter are the keys to the successful development of the personality in foreign language socio-cultural environment.

Key words: approaches, competence, foreign students, intercultural communication, principles, Ukrainian language teaching.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв’язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Висока динамічність сучасного світу, інтеграція й розширення сфер міжнародного та міжнаціонального спілкування – одна з головних тенденцій сьогодення. Розвиток економічних відносин, мобільність людства, поява єдиного інформаційного простору сприяють посиленню контактів між представниками різних культур.

Успішність міжкультурної комунікації, яка охоплює всі сфери життя, залежить від того, як у системі вищої освіти будуть розв’язуватися проблеми підготовки студентів до взаємодії в ситуаціях міжкультурного спілкування.

У зв’язку з цим у Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») та Національній доктрині розвитку освіти пріоритетними завданнями ЗВО визнано підготовку студентської молоді до мирного співіснування і співпраці з представниками інших народів, формування національних та загальнолюдських цінностей [7; 5; 9].

Означені умови є актуальними і під час підготовки у вишах України іноземних громадян, оскільки їхнє навчання не може відбуватися відокремлено від соціально-культурного середовища країни, де вони навчаються. Створення умов для отримання іноземцями якісної освіти сприяє виведенню освітньої галузі України на рівень розвинених країн та покращенню її іміджу.

Урахування соціокультурних відмінностей іншого народу є необхідним у міжкультурній комунікації, тому навчання студентів-іноземців української мови через залучення культурологічного матеріалу та формування навичок, які дозволили б їм легко адаптуватися до нового соціально-культурного середовища, успішно

функціонувати в особистісній та професійній сферах, є першочерговим завданням. Отже, методика викладання української мови як іноземної має бути зорієнтована на формування компетентностей міжкультурної комунікації, з урахуванням культурних, соціокультурних, міжкультурних компонентів, що впливають на комунікативну поведінку студентів-іноземців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування компетентностей міжкультурної комунікації вимагає дослідження її методологічних та методичних основ. Поміж робіт вітчизняних та зарубіжних науковців, що з'ясовують різні аспекти цього питання, можна виокремити такі напрями: теоретичні засади визначення шляхів формування міжкультурної компетентності (Т. Білоус, О. Бистрай, І. Воробйова, Т. Грушевицька, П. Донець, Ю. Пассов, В. Попков, О. Садохін); взаємозв'язок культури і комунікації (З. Бакум, М. Бахтін, Є. Верещагін, П. Гуревич, М. Каган, В. Костомаров, О. Леонтьєв); психологічний аспект міжкультурної комунікації (Г. Андреєва, О. Асмолов, В. Кочетков, О. Леонтьєв, В. Павленко); наукові засади формування комунікативної культури майбутніх фахівців різних напрямів професійної підготовки (В. Андреєв, М. Васильєва, А. Мудрик, В. Пасинок); лінгвістичний аспект міжкультурної комунікації (Є. Верещагін, О. Зимня, В. Костомаров, О. Леонтович, С. Тер-Мінасова); вивчення мови як іноземної (Л. Васильєва, З. Мацюк, Б. Сокіл, А. Чистякова, Н. Ушакова).

Студіювання наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів свідчить про те, що проблеми і питання міжкультурної комунікації розглядають із різних позицій. Водночас процес формування компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців на основному етапі навчання української мови є недостатньо розробленим і потребує системного педагогічного дослідження.

Відповідно, на основі аналізу наукової літератури виявлено низку суперечностей: між потребою українського суспільства у фахівцях із відповідним рівнем міжкультурної компетентності, які можуть успішно працювати в умовах мультикультурного світу, і реальним станом підготовленості студентів до її здійснення; між бажанням України успішно конкурувати на освітньому світовому просторі та якістю наданих освітніх послуг; між необхідністю цілеспрямованого формування міжкультурної компетентності та відсутністю науково

обґрунтованих інноваційних технологій, що сприяють розвитку культури спілкування.

Мета статті – визначити й обґрунтувати підходи, принципи формування компетентностей міжкультурної комунікації (стратегічна, мовна, мовленнєва, комунікативна, соціокультурна, міжкультурна) студентів-іноземців у процесі навчання української мови на основному етапі навчання.

Виклад основного матеріалу. У «Єдиній типовій навчальній програмі з української мови для студентів-іноземців» наголошено, що мета навчально-виховного процесу – формування в іноземних студентів комплексу вмінь і навичок для навчання та спілкування в суспільно-політичній, соціально-культурній, офіційно-діловій та навчально-професійній сферах [5: 2–6]. Дослідження стану розробленості проблеми дозволяє стверджувати, що формування компетентностей, необхідних для здійснення міжкультурної комунікації, потребує додаткових науково-методичних розвідок. Добір навчального змісту та організація навчання мови повинні здійснюватися на підходах, спрямованих на оволодіння мовою в соціокультурному контексті, задля становлення особистості, готової до міжкультурного діалогу.

Зважаючи на те, що в Законі України про вищу освіту одним із провідних завдань є формування соціально активної, високоморальної особистості, здатної до самоорганізації та творчого розвитку, вважаємо за доцільне залучення здобутків особистісно орієнтованого підходу. Опираючись на аналіз дефініцій (І. Бех, Є. Бондаревська, М. Кларін, С. Подмазін, І. Якиманська), особистісно орієнтований підхід визначаємо як урахування індивідуальних характеристик особистості у процесі її формування та становлення, що спрямовує на поступову активізацію механізмів самореалізації, саморозвитку, адаптації, самовиховання, необхідних для діалогічної взаємодії з людьми, культурою, цивілізацією [3: 13]. Провідною метою означеного підходу є формування відносин між усіма учасниками навчально-виховного процесу на принципах гуманізму, визнання пріоритету особистості студента, вивчення його особистісної структури, що сприяє розвитку людини на принципах демократизму, особистісного діалогу.

Особистісно орієнтований підхід має сприяти формуванню компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців,

здатних до професійного, культурного саморозвитку, творчого співробітництва у полікультурному світі. За умов означеного підходу іноземні студенти та викладачі скеровують свою спільну діяльність на формування цілісної особистості зі збереженням її індивідуальності.

Нове соціальне замовлення щодо всебічного розвитку особистості через навчання та набуття суспільного досвіду привертає увагу науковців (В. Андрущенко, О. Горошкіна, В. Раєвський, В. Кремень, А. Кузьмінський, М. Пентилюк та ін.) до компонентів освіти, орієнтованих на формування компетентностей, необхідних для плідної соціальної та фахової діяльності, характеристиками якої є мобільність, самостійність, конструктивність та готовність до міжкультурної взаємодії. Відтак виникає необхідність реалізації компетентнісного підходу, спрямованого на формування навичок, умінь та оволодіння набором компетентностей, готовності й здатності застосовувати їх у навчальній діяльності та за її межами. На думку О. Жука, за компетентнісного підходу студент опановує знання, що гарантують розв'язання професійних, соціальних та особистісних завдань, є максимально наближеними до майбутньої професійної сфери, формує культуру особистісного та професійного спілкування [6: 100].

Студіювання наукових праць (О. Новиков, О. Леонтович, В. Сафонова, А. Хуторської, Н. Гальскова, А. Садохін) дає підстави засвідчити, що міжкультурна компетентність охоплює знання, уміння, навички та якості особистості, які дозволяють їй співвідносити й аналізувати елементи культури, успішно використовувати іноземну мову під час міжкультурних контактів. Відтак у межах нашого дослідження комунікативна, стратегічна, мовна, мовленнєва, соціокультурна та міжкультурна компетентності розглядаються як найбільш дієві у процесі формування україномовної особистості студентів-іноземців.

Комунікативна компетентність студентів-іноземців – здатність доречно використовувати мовні засоби, встановлювати й підтримувати інтеракцію, засвоювати досвід соціальної взаємодії, співвідносити мовні засоби з метою спілкування. Означені якості дозволять студентам брати повноцінну участь у суспільному й професійному житті, послідовно й логічно висловлювати наміри відповідно до ситуації спілкування.

Стратегічна компетентність – володіння тактиками вербального

та невербального рівня задля побудови дискурсу, поповнення недостатніх знань мови, набуття мовленнєвого і соціального досвіду спілкування та підвищення ефективності процесу спілкування задля подолання непередбачених проблем (психологічних та пізнавальних) в процесі непідготовленого міжкультурного спілкування, розроблення тактики подальшої поведінки, запобігання конфлікту та отримання задоволення від процесу спілкування.

Мовна компетентність студентів-іноземців – знання, уміння й навички уживати мовні одиниці, граматичні форми, синтаксичні структури, правильно використовувати мовні засоби відповідно до норм літературної мови, що дозволять іноземним студентам фонетично, лексично, граматично та синтаксично правильно створювати висловлювання.

Мовленнєва компетентність – це практичне володіння всіма видами мовленнєвої діяльності (усної та письмової) для продукування мовлення. Сформована мовленнєва компетентність дозволяє сприймати та розуміти мовлення, самостійно створювати висловлювання (монологічні, діалогічні, усні, письмові), додержуючись норм мови, що вивчається.

Соціокультурна компетентність – оволодіння соціально значущими знаннями під час ознайомлення з особливостями культури і мовленнєвої поведінки представників іншої країни, що необхідні для розуміння та сприйняття відмінностей, особливостей іншої культури. Означена компетентність дозволяє студентам-іноземцям будувати відносини з представниками інших культурних спільнот, налаштовує до міжкультурного спілкування.

Міжкультурна компетентність – здатність орієнтуватися в різних видах культур, системах цінностей та комунікативних норм, реалізовувати знання у межах діалогу культур, пристосовуватися до умов іншої культури, спільної діяльності з представниками інших культур, оцінювати комунікативну ситуацію та співвідносити комунікативні наміри з передбачуваним вибором стратегій, які застосовуються в ситуаціях міжкультурних контактів. Означені якості дозволять студенту-іноземцю розуміти і сприймати культуру представників інших спільнот, успішно й адекватно спілкуватися у ситуаціях міжкультурного спілкування, ураховуючи соціокультурні особливості її учасників.

Отже, упровадження компетентнісного підходу під час навчання української мови студентів-іноземців передбачає створення умов у навчально-виховному процесі, які забезпечують розв'язання професійних завдань на основі отриманих знань, сформованих умінь та навичок; виховання особистості з розвиненим інтелектом, що здатна конструктивно спілкуватися в багатофакторному світі, ефективно обробляти інформацію, продукувати ідеї, вирішувати конкретні життєві та професійні проблеми.

Основною метою в навчанні української мови як іноземної є формування комунікативної компетентності, що зумовлює необхідність реалізації комунікативного підходу задля опанування мови як засобу спілкування [15: 9]. За означеного підходу акцентують увагу на розвиткові мовленнєвої діяльності через рольові ігри, побудову діалогів, розв'язання проблемних ситуацій, вільне спілкування. Основне завдання комунікативного підходу – забезпечити не тільки знаннями, а й уміннями створювати власні висловлювання різних жанрів та стилів мовлення, наблизити процес навчання до реальних умов спілкування, залучити аспекти культури для уникнення труднощів під час спілкування та підвищити інтерес студентів-іноземців до предмета.

Сучасний стандарт з української мови як іноземної за провідну мету визначає розвиток здібностей послуговуватися мовою як інструментом у діалозі культур, комунікативний та соціокультурний розвиток особистості, здатної до міжкультурного спілкування в різних сферах діяльності [12: 4].

Поміж причин необхідності формування компетентностей міжкультурного спілкування у процесі навчання української мови як іноземної О. Пальчикова виокремлює такі: переорієнтацію освіти на виховання людини моральної, потребу особистості в установленні й підтриманні діалогу культур, необхідність у співпраці з носіями інших культур у різних сферах життєдіяльності [10: 30–31]. Означені чинники актуалізують важливість застосування культурологічних підходів до навчання студентів-іноземців української мови.

Вивчення сутності культури як одного з найважливіших аспектів людського існування, що віддзеркалює різноманіття культурних явищ, подій, їхній взаємовплив та взаємопроникнення, дало поштовх для розвитку лінгвокраїнознавчого, соціокультурного, крос-культурного, міжкультурного та полікультурного підходів.

Прихильники лінгвокраїнознавчого підходу (Н. Алмазова, М. Байрам, Є. Верещагін, В. Костомаров, М. Силанович, Г. Томахін, Т. Швець) наголошують на доцільності вивчення іноземної мови разом із вивченням культури країни, мова якої вивчається. На думку науковців, означений підхід спрямований на формування у студентів системи уявлень про національні традиції, звичаї, норми іноземної мови, що дозволяє їм співставляти мовні одиниці своєї та іноземної мов та досягати повноцінної комунікації.

Поміж переваг лінгвокраїнознавчого підходу лінгводидакти (Є. Верещагін, В. Костомаров, С. Ніколаєва, М. Силанович) виокремлюють такі: підвищення пізнавальної активності, пізнання духовного багатства іншого народу, формування та гармонійний розвиток особистості, розширення комунікативних можливостей, формування навичок аналітичного осмислення іншої культури у порівнянні з культурою своєї країни.

Проте упровадження лінгвокраїнознавчого підходу не може повною мірою підготувати особистість до міжкультурного іншомовного спілкування в контексті діалогу культур. Відповідно, постає проблема «формування умінь і навичок взаєморозуміння комунікантів не тільки в національно-культурному вимірі, а й у соціально-психологічному» [2: 229].

Сутність соціокультурного підходу полягає у вивченні мови через вивчення соціуму, умінні орієнтуватися в основних відмінностях та особливостях своєї та чужої культур, розумінні й толерантному ставленні до іншої культури. Навчальний матеріал із соціокультурним компонентом, на думку З. Бакум, О. Горошкіної, О. Кучерук, М. Пентилюк, сприяє посиленню виховного потенціалу навчального курсу, збагачує лінгвокультурологічний світогляд, формує духовно багату мовну особистість.

Окреслені культурологічні підходи послуговували підґрунтям для виокремлення міжкультурного підходу (Г. Єлізарова, Х. Крумм, Г. Масликова, О. Сиромясов), що характеризується вивченням особливостей поведінки представників різноманітних культур задля вибору комунікативної стратегії.

Взаємовплив культур, переоцінювання власної культури з позиції іншої і навпаки сприяє формуванню вмінь досягати взаєморозуміння з представниками інших культурних середовищ, відмови від

стереотипів, розвитку толерантного ставлення до людей інших націй та віросповідань [8: 98].

Характерною ознакою міжкультурного підходу є його спрямованість на встановлення рівноправності культур у процесі навчання іноземної мови [14: 43].

Зважаючи на те, що головною метою навчання у ЗВО є підготовка конкурентноспроможного фахівця, застосування міжкультурного підходу дозволить реалізувати сучасні потреби щодо підготовки майбутніх спеціалістів до ділової міжкультурної взаємодії з урахуванням відмінностей та спільних рис культур.

Реалізацію підходів до навчання забезпечують принципи – теоретичні положення, що надають інформацію про особливості процесу навчання та забезпечують його ефективність. Опираючись на праці науковців (Н. Гальскова, Н. Гез, О. Горошкіна, В. Дороз, Б. Лапідус, З. Курлянд, С. Ніколаєва, Ю. Пассов, В. Попов, А. Семенова, Н. Ушакова), поміж загальнодидактичних принципів формування компетентностей міжкультурної комунікації доцільно виокремити принципи: свідомості, системності і послідовності, зв'язку теорії з практикою, науковості, творчого характеру навчання, діяльнісного характеру навчання, виховуючого навчання. Поряд із загальнодидактичними принципами для формування компетентностей міжкультурної комунікації були використані лінгводидактичні: комунікативності, урахування рідної мови, текстоцентризму, професійної спрямованості.

Процес формування компетентностей міжкультурної комунікації буде ефективним лише за умови створення й упровадження в навчальний процес завдань, розв'язання яких активізуватиме розумову та мовленнєву діяльність, сприятиме формуванню стратегій, необхідних для акту комунікації. Запропонований В. Сафоновим принцип домінування проблемних культурознавчих завдань дозволяє формувати неупереджене ставлення до полікультурного світу, навчати та виховувати засобами рідної та іноземної мов, вибудовувати стратегії для запобігання культурним конфліктам під час контакту з невідомою культурою, аналізувати, систематизувати культурознавчий матеріал [11: 20–21]. Реалізація означеного принципу вимагає добору та формулювання проблемних культурознавчих та комунікативних ситуацій відповідного

рівня складності задля розвитку мовленнєво-розумової активності та самостійності студентів.

На кожному етапі вивчення мови і культури відбувається порівняння та зіставлення мовних і культурних явищ і фактів. Опираючись на праці Є. Верещагіна, В. Гумбольдта, В. Костомарова, О. Потебні, П. Сисоєв виокремив принцип культурної варіативності, метою якого є ознайомлення суб'єкта навчання з культурним різноманіттям «як нормою співіснування та взаємного розвитку культур», що дозволить проаналізувати не тільки відмінне, але й подібне між рідною та іншою культурами, сприятиме розширенню соціокультурного простору. Реалізація цього принципу полягає у формуванні таких характеристик особистості, як культурна неупередженість, толерантність, здатність до спілкування в іншому культурному середовищі, розуміння взаємозв'язку культури і мови [13: 101–102].

Оскільки сприйняття культурних реалій представниками різних народів є нагальною проблемою у процесі міжкультурної комунікації, а уникнення конфліктів – одне з її основних завдань, виявляється необхідним вивчення конфліктів та конфліктних ситуацій задля їх усунення. Культурний конфлікт – це різниця в системі цінностей, знань та норм представників різних культурних спільнот. На думку В. Апалькова та П. Сисоєва, принцип культурної опозиції є одним із провідних у формуванні компетентності міжкультурної комунікації та її компонентів – емпатії, неупередженості, відкритості та готовності до різноманітності [1: 258]. Відповідно до означеного принципу необхідно створювати навчальні ситуації, де знання, норми, культурні переконання студентів будуть різнитися від знань, норм та культурних переконань представників іншої культури.

Висновки. Ураховуючи вимоги освітньої політики щодо підготовки конкурентноспоможного фахівця, озброєного компетентностями (стратегічна, мовна, мовленнєва, комунікативна, соціокультурна, міжкультурна), необхідними для розв'язання різноманітних завдань упродовж життя, здатного до міжкультурного співробітництва й обміну культурними цінностями, вважаємо, що виокремлені підходи (особистісно орієнтований, компетентнісний, комунікативний, міжкультурний) та принципи (загально дидактичні, методичні, специфічні) навчання української мови як іноземної

сприятимуть установленню єдності між мовним, мовленнєвим та культурним компонентами, вихованню толерантних міркувань, поглядів, навичок неупередженої поведінки в суспільстві, позитивно вплинуть на якість фахової підготовки студентів-іноземців.

Перспективи подальших досліджень. Перспективою подальших досліджень може стати розробка посібника з української мови для студентів-іноземців у контексті розвитку компетентностей міжкультурної комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апальков В.Г. Методические принципы формирования межкультурной компетенции в процессе обучения иностранному языку. *Вестник ТГУ*. 2008. Вып. 7 (63). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodicheskie-printipy> (дата звернення: 25.02.2018).
2. Бакум З.П. Українська мова як іноземна: лінгводидактичні проблеми. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*: зб. наук. пр. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2010. Вип. 5. С. 226–232.
3. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно-ориентированного образования. *Педагогіка*. 1997. № 4. С. 11–17.
4. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). К.: Райдуга, 1994. 61 с.
5. Єдина типова навчальна програма з української мови для студентів-іноземців основних факультетів нефілологічного профілю вищих навчальних закладів України III – IV рівнів акредитації / за ред. О.М. Тростинської, Н.І. Ушакової. К.: НТУУ «КПІ», 2009. 50 с.
6. Жук О.Л. Педагогическая подготовка студентов: компетентностный подход. Минск: РИВШ, 2009. 336 с.
7. Закон України «Про освіту» від 1.04.2004 р. К.: Парлам. вид-во, 2004. С. 21–52.
8. Короткова Ю.М. Міжкультурний підхід у навчанні іноземних мов (досвід України та Греції). *Science and education a new dimension*. 2013. С. 98–102.
9. Національна доктрина розвитку освіти: затверджена Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. *Освіта України*. 2002. 23 квітня (№ 33). С. 3–12.
10. Пальчикова О.О. Реалізація крос-культурного підходу до навчання української мови іноземних студентів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2016. 256 с.
11. Сафонова В.В. Культуроведение в системе современного языкового образования. *Иностранные языки в школе*. 2001. № 3. С. 17–24.

12. Стандарт з української мови як іноземної. *old.mon.gov.ua*. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/1410876247> (дата звернення: 15.02.2018).
13. Сысоев П.В. Языковое поликультурное образование в XXI веке. 2009. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/yazykovoe-polikulturnoe-obrazovanie-v-xxi-> (дата звернення: 15.02.2018).
14. Хосаинова О.С. Обучение студентов идиоматике иностранного языка в контексте межкультурного подхода на основе текста для чтения (на материале немецкого языка): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Московский городской педагогический университет. Москва, 2016. 245 с.
15. Bakum Z., Dyrda I. *Linguodidactic Fundamentals of the Development of Foreign Students' Polycultural Competence During the Ukrainian Language Training*. 2016. URL: <http://elibrary.krpd.edu.ua/handle/0564/398> [Accessed 20 Feb. 2018] [in English].

REFERENCES

- Apalkov, V.G. (2008). Metodicheskie principy formirovaniya mezhkulturnoj kompetencii v processe obuchenija inostrannomu jazyku [Methodological principles of cross-cultural competences development in the process of foreign language teaching]. *Vestnik TGU [Journal TSU]*. 7 (63). Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodicheskie-printsipy-formirovaniya-mezhkulturnoy> [Accessed 25 Feb. 2018] [in Russian].
- Bakum, Z. and Dyrda, I. (2016). *Linguodidactic Fundamentals of the Development of Foreign Students' Polycultural Competence During the Ukrainian Language Training*. Available at: <http://elibrary.krpd.edu.ua/handle/0564/398> [Accessed 20 Feb. 2018] [in English].
- Bakum, Z. (2010). Ukrainska mova yak inozemna: Lihvodydaktychni problemy [Ukrainian language as foreign: linguodidactics problems]. *Filolohichni studii: Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu [Philological studies: Scientific journal of Kryvyi Rih state pedagogical university]*. Kryvyi Rih: Vydavnychii dim, 5, pp. 226–232 [in Ukrainian].
- Derzhavna natsionalna prohrama «Osvita» («Ukraina XXI stolittia»)* [State national programme «Education» («Ukraine XXI century»)]. (1994). Kyiv: Raiduha [in Ukrainian].
- Hosainova, O.S. (2016). Obuchenie studentov idiomatike inostrannogo jazyka v kontekste mezhkulturnogo podhoda na osnove teksta dlja chtenija (na materiale nemeckogo jazyka) [Training of students of idiomatics of a foreign language within the cross-cultural approach on the bases of texts for reading (on the material of German)]. *Candidate's thesis*. Moscow: Moscow state pedagogical university [in Russian].

- Korotkova, Yu.M. (2013). Mizhkulturnyi pidhid u navchanni inozemnyh mov (dosvid Ukrainy ta Hretsiyi) [Cross-cultural approach to foreign languages training (Ukraine and Greece experience)]. *Science and education a new demention*, pp. 98–102 [in Ukrainian].
- Natsionalna doktryna rozvytku osvity: zatverdzhena Ukazom Prezydenta Ukrainy from 17.04.2002, no 347 [National doctrine of education development from April 23 2002, no 347]. (2002). *Osvita Ukrainy [Education of Ukraine]*. 33, pp. 3–12 [in Ukrainian].
- Palchykova, O.O. (2015). Realizatsiia kros-kulturnoho pidkhodu do navchannia ukraïnskoi movy inozemnykh studentiv [Realization of cross-cultural approach to the process of foreign students' Ukrainian language training]. *Candidate's thesis*. Kyiv: Borys Grinchenko Kyiv University [in Ukrainian].
- Safonova, V.V. (2001). Kulturovedenie v sisieme sovremennogo jazikovogo obrazovaniia [Culture studies in the system of modern language training]. *Inostrannye jazyki v shkole [Foreign languages at school]*. 3, pp. 17–24 [in Russian].
- Standart z ukraïnskoi movy yak inozemnoi [Standard of the Ukrainian language as a foreign] *old.mon.gov.ua* [online]. Available at: <http://old.mon.gov.ua/activity/education/1410876247> [Accessed 15 Feb. 2018] [in Ukrainian].
- Sysoev, P.V. *Jazykovoe polikulturnoe obrazovanie v XXI veke [Language cross-cultural training in XXI century]*. (2009). Pp. 96–110. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/yazykovoe-polikulturnoe-obrazovanie-v-xxi-> [Accessed 15 Feb. 2018] [in Russian].
- Trostynska, O.M. and Ushakova, N.I. (Eds.). (2009). *Yedyna typova navchalna prohrama z ukraïnskoi movy dlia studentiv-inozemtsiv osnovnykh fakultetiv nefilologichnoho profilu vyshchyykh navchalnykh zakladiv Ukrainy III – IV rivniv akredytatsii [Typical Ukrainian language curriculum to foreign students of main non-philological faculties of III-IV level higher educational establishments]*. K.: NTUU “KPI” [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy “Pro osvitu”: stanom na 1 kvitnia 2004 r. [Law of Ukraine “About Education”]. (2004, April 1). K.: Parlam. vyd-vo, pp. 21–52 [in Ukrainian].
- Zhuk, O.L. (2009). *Pedagogicheskaja podgotovka studentov: kompetentnostnyj podhod [Students' pedagogical training]*. Minsk: RIVSH [in Russian].